

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

Lausuntolomake opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistiosta *Valmiina valintoihin – Ylioppilastutkinnon parempi hyödyntäminen korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa ja ylioppilastutkinnon kehittämisestä*

Enkät till begäran om utlåtande om undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemoria *Klar för urval - Bättre utnyttjande av studentexamen vid högskoleantagning* samt om utveckling av studentexamen

Lausunnossa pyydämme kertomaan kantanne kuhunkin työryhmän laatiman toimenpideohjelmaluonnoksen kohtaan ja toisaalta raportissa toimenpideohjelmalle esitettyihin perusteluihin ja kunkin luvun johtopäätöksiin. **Lisäksi lomakkeen lopussa pyydetään ottamaan kantaa ylioppilastutkinnon kehittämistarpeisiin.**

I utlåtandet ber vi er redogöra för er ståndpunkt till varje punkt i arbetsgruppens utkast till åtgärdsprogram och dessutom till de motiveringar till åtgärdsprogrammet som anges i rapporten liksom även till slutsatserna för varje kapitel. **I slutet av enkäten ber vi också om era synpunkter på hur studentexamen bör utvecklas.**

Tämä on kyselyn tekstitiedostoversio, jota voi käyttää lausunnon valmistelun ja käsittelyn helpottamiseksi. Toimielimen käsittelyssä voidaan noudattaa esimerkiksi menettelyä, jossa lausuntoa työstetään tekstitiedostomuotoisena ja käsittelyn lopuksi tekstitiedostoon laaditut vastaukset syötetään kyselyyn. Sähköisen kyselyn Internet-osoite:

<https://www.webpolsurveys.com/S/EB9E16ED2E8C6932.par>

Detta är en textfilsversion till enkäten som kan användas för att underlätta beredningen och hanteringen av utlåtandet. En instans kan som tillvägagångssätt till exempel bearbeta utlåtandet som en textfil och avsluta hanteringen genom att svaren i textfilen matas in i enkäten. Internetadress för den elektroniska enkäten:

<https://www.webpolsurveys.com/S/EB9E16ED2E8C6932.par>

Lausunnonantajataho

1. Lausunnonantajan tyyppi *

- yliopisto
- ammattikorkeakoulu
- korkeakoulujen yhteistyöorganisaatio
- korkeakoulujen (alakohtainen) yhteistyöverkosto
- lukiokoulutuksen järjestäjä
- ammatillisen koulutuksen järjestäjä
- työnantajajärjestö
- työntekijäjärjestö
- ministeriö
- valtion virasto
- muu

2. Lausunnonantaja *

Lausunnonantajan (organisaatio) nimi _____

Lausunnon lähettäjä (henkilö) _____

Puhelinnumero _____

Sähköpostiosoite _____

Raportin luvut ja työryhmän johtopäätökset

3. Vastaako raportin luvussa 2 *Korkeakoulujen valintamenettelyjen nykytila* esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.32-33) lausunnonantajan näkemystä? *

kyllä kyllä pääosin ei pääosin ei ei kantaa

Lausunnonantajan näkemys

4. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 2

5. Vastaako raportin luvussa 3 *Ylioppilastutkinto ja lukioaikaiset muut suoritukset* esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.40-41) lausunnonantajan näkemystä? *

kyllä kyllä pääosin ei pääosin ei ei kantaa

Lausunnonantajan näkemys

6. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 3

Ylioppilastutkinnon tulisi kehittyä siihen suuntaan, että koe mittaisi enemmän uuden opetussuunnitelman edellyttämiä taitoja eikä vain oppiainesisältöjä. Jos näin ei käy, lukioiden toiminnan motivaatio siirtyy opetussuunnitelman toteuttamisesta ylioppilastutkintoon valmentamiseen.

7. Vastaako raportin luvussa 4 *Akateemiset taidot, motivaatio, kiinnostus ja soveltuvuus* esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.49-50) lausunnonantajan näkemystä? *

kyllä kyllä pääosin ei pääosin ei ei kantaa

Lausunnonantajan näkemys

8. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 4

9. Vastaako raportin luvussa 5 *Valintojen dynamiikka, kustannukset ja koulutuksellinen tasa-arvo* esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.55-56) lausunnonantajan näkemystä? *

kyllä kyllä pääosin ei pääosin ei ei kantaa

Lausunnonantajan näkemys

10. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 5

Jos ylioppilastutkinnon kokeissa menestyminen tulee entistä tärkeämmäksi ja kokeiden uusimisesta entistä yleisempää, olisi syytä huomioida se, että tämä aiheuttaa kustannuksia opetuksen järjestäjille.

Jos kustannukset ei huomioida rahoituksen yhteydessä, tarkoittaa se sitä, että ylimääräisten kokeiden kustannukset jäävät koulutuksen järjestäjälle ja sitä kautta ovat pois muusta lukion toiminnasta so. lukion opetuksesta.

11. Vastaako raportin luvussa 6 *Ylioppilastutkinnon aiempaa parempi hyödyntäminen – ehdotukset* esitetty ja erityisesti työryhmän johtopäätökset (s.69-70) lausunnonantajan näkemystä? *

kyllä kyllä pääosin ei pääosin ei ei kantaa

Lausunnonantajan näkemys

12. Tarkempia näkemyksiä raportin luvusta 6

Toimenpideohjelma

Alla kysytään lausunnonantajan kantaa kunkin sivuilla 11-12 esitetyn toimenpideohjelman kohdan toimeenpanoon.

13. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 1 toteuttamista: *Korkeakoulut ottavat vuoteen 2018 mennessä käyttöön opiskelijavalinnan, joka ei edellytä hakijalta pitkää valmentautumista. Asiasta on sovittu opetus- ja kulttuuriministeriön ja kunkin korkeakoulun välillä tulossopimuksissa vuosille 2017–2020.* *

kyllä kyllä pääosin ei pääosin ei ei kantaa

Lausunnonantajan näkemys

14. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 1

15. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 2 toteuttamista: *Korkeakoulujen opiskelijavalintojen tulee perustua pääsääntöisesti toisen asteen koulutuksen aikana hankittuun osaamiseen eikä esimerkiksi pääsykoekirjoista opiskeltaviin korkeakouluopintojen sisältöihin. Korkeakoulut kehittävät valintojen kokonaisuutta siten, että hakukäyttäytyminen itsessään heijastaa*

*hakijoiden motivaatiota eikä sitä tarvitse erikseen mitata yksittäisillä kokeilla. Todistusvalintojen lisääminen on kustannustennäkökulmasta erityisen tärkeää vetovoimaisilla koulutusaloilla. **

kyllä kyllä pääosin ei pääosin ei ei kantaa

Lausunnonantajan näkemys

16. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 2

Kannatan, mikäli Toimenpideohjelman kohta 5 huolehtii siitä, että niille opiskelijoille, joilla ei vielä lukioaikana ole selvää suunnitelmaa tulevaisuudelleen, turvataan mahdollisuus hakea korkeakouluopintoihin myöhemmässä elämänvaiheessaan.

17. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 3 toteuttamista: *Toisen asteen tutkintojen todistuksia ja opintomenestystä voidaan hyödyntää korkeakoulujen valinnoissa aiempaa enemmän. Nykyinen ylioppilastutkinto tarjoaa korkeakouluille luotettavaa ja vertailukelpoista tietoa tutkinnon suorittaneiden osaamisesta. Korkeakoulut lisäävät todistusvalintoja siten, että vuoteen 2020 mennessä pääosa opiskelijoista valitaan toisen asteen koulutuksen todistusten perusteella ja valtaosin ylioppilastutkinnon koetuloksien perusteella. **

kyllä kyllä pääosin ei pääosin ei ei kantaa

Lausunnonantajan näkemys

18. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 3

19. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 4 toteuttamista: *Korkeakoulut muuttavat valintaperusteiden päivitysrytmiä siten, että erityisesti todistusten hyödyntämisen osalta valintaperusteet ovat nykyistä pysyvämpiä. Lukiolaisten tulee voida tietää opintojensa alkuvaiheessa, ennen kriittisiä ainevalintoja ja ylioppilastutkinnon kirjoittamisaikataulun suunnittelua, millaisilla perusteilla korkeakouluihin valitaan opiskelijoita lukio-opintojen päättyessä. **

kyllä kyllä pääosin ei pääosin ei ei kantaa

Lausunnonantajan näkemys

20. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 4

21. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 5 toteuttamista: *Lisättäessä ylioppilastutkintoon perustuvia todistusvalintoja korkeakoulut uudistavat toissijaisia valintamenettelyjä hakeutumismahdollisuuksien varmistamiseksi erilaisissa elämäntilanteissa oleville. Korkeakoulut ottavat käyttöön erityisesti verkossa järjestettyä avointa korkeakouluopetusta ja digitaalisia suoritustapoja hyödyntäviä valintoja. Nämäkin haut voidaan järjestää osana yhteishakua. **

kyllä kyllä pääosin ei pääosin ei ei kantaa

Lausunnonantajan näkemys

22. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 5

23. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 6 toteuttamista: *Yliopistot ja ammattikorkeakoulut valmistelevat vuoden 2017 aikana suositukset ylioppilastutkinnon yhteisiksi pisteytysmalleiksi yhdessä Ylioppilastutkintolautakunnan kanssa. Pisteytysmallien tulee olla käytettävissä sekä todistusvalinnoissa että mahdollisissa yhteispistevalinnoissa. Malleissa tulee huomioida IB-, EB- ja Reifeprüfung-tutkintojen arvosanojen pisteytys. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee kehitystyötä taloudellisesti. Erottelukyvyyn lisäämiseksi pisteytysmalleissa hyödynnetään ylioppilastutkinnon arvosanoja **

kyllä kyllä pääosin ei pääosin ei ei kantaa

Lausunnonantajan näkemys

24. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 6

25. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 7 toteuttamista: *Korkeakoulut huomioivat*

*valintaperusteiden signaali vaikutukset lukioaikaisiin ainevalintoihin. Valintaperusteiden kautta korkeakoulut voivat vaikuttaa osaamiseen, joka korkeakoulutukseen hakeutuvilla on lukion päättyessä. Jos korkeakoulut kokevat esimerkiksi matematiikan, ruotsin tai muun kielitaidon nykytason ongelmalliseksi, voivat ne vaikuttaa lukiolaisten motivaatioon opiskella näitä aineita korostamalla niiden merkitystä valintaperusteissa laajasti ja viestimällä tästä selkeästi. **

kyllä kyllä pääosin ei pääosin ei ei kantaa

Lausunnonantajan näkemys

26. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 7

27. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 8 toteuttamista: *Ammatillisten tutkintojen hyödyntämisestä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen valinnoissa käynnistetään jatkotyö, johon osallistuvat korkeakoulujen ja koulutuksen järjestäjien edustajien lisäksi Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö. Hakijat voidaan lain mukaan jakaa valinnoissa ryhmiin koulutustaustan mukaan. Kaikissa tapauksissa ei ole tarkoituksenmukaista soveltaa samoja perusteita eri ryhmiin, esim. ylioppilastutkinnon ja ammatillisen tutkinnon suorittaneisiin. Ammatillisen koulutuksen suorittaneita tulisi tulevaisuudessa valita mahdollisimman moniin koulutuksiin ammatillisen koulutuksen todistusten perusteella. **

kyllä kyllä pääosin ei pääosin ei ei kantaa

Lausunnonantajan näkemys

28. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 8

29. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 9 toteuttamista: *Niissä tapauksissa, joissa korkeakoulu haluaa edellyttää kaikilta hakijoilta vertailukelpoista näyttöä akateemisesta osaamisesta, voisi se oman pääsykokeen sijasta käyttää valintaperusteena yhtä, kahta tai kolmea ylioppilastutkinnon koetta myös ammatillisen tutkinnon suorittaneilta. Useilla aloilla yksi tutkinnon koe riittänee. Lukiolaki (L 629/1998 § 18a) mahdollistaa joustavan osallistumisen ylioppilastutkintoon ja sen kokeisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön ylioppilastutkinnon kehittämistarpeita kartoittava työryhmä voi ottaa kantaa 2017 alussa onko ylioppilastutkinnon osien suoritushälyisyyksiä tarpeen tarkastella. **

kyllä kyllä pääosin ei pääosin ei ei kantaa

Lausunnonantajan näkemys

30. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 9

Ammatillisen tutkinnon suorittaneilla ei ole käytännössä mahdollista suorittaa ylioppilastutkinnon osia ilman lukion oppimäärän mukaisia kursseja, vaikkakin heillä osallistumisoikeus kokeisiin turvattaisiinkin. Tämä kohta edellyttäisi sitä, että ammatillisen tutkinnon suorittaneille turvattaisiin mahdollisuus myös suorittaa lukion oppimäärä haluamastaan aineesta.

31. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 10 toteuttamista: *Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee lainsäädäntöön edellisen kohdan edellyttävät muutokset joko niin, että korkeakoulu voi edellyttää maksullisen ylioppilastutkinnon kokeen suorittamista ei-ylioppilaalta (YoL 8 §, AMKL 12 §) tai tekemällä tarvittavat muutokset ylioppilastutkinnon maksuihin. **

kyllä kyllä pääosin ei pääosin ei ei kantaa

Lausunnonantajan näkemys

32. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 10

33. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 11 toteuttamista: *Soveltuvuuden mittaamisen kehittämisessä korkeakouluissa tulee lähtökohtana olla nykyistä tarkempi, mahdollisuuksien mukaan tutkimusnäyttöön perustuva, määrittely siitä, mitä soveltuvuudella tarkoitetaan ja miten sitä on syytä arvioida. **

kyllä kyllä pääosin ei pääosin ei ei kantaa

Lausunnonantajan näkemys

34. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 11

35. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 12 toteuttamista: *Ammattikorkeakoulut selvittävät vuonna 2017 kansainvälisten testien hyödyntämistä laajasti I syklin vieraskielisen korkeakoulutuksen opiskelijavalinnoissa ulkomaisten tutkinnon suorittaneiden osalta. **

kyllä kyllä pääosin ei pääosin ei ei kantaa

Lausunnonantajan näkemys

36. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 12

37. Kannattaako lausunnonantaja toimenpideohjelman kohdan 13 toteuttamista: *Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii jatkotyönä suunnitelman yhdessä korkeakoulujen kanssa opiskelijavalintojen kehittämistä tukevan tutkimuksen tarpeesta. Opiskelijavalintojen tutkimuksessa on seurattava valintojen onnistumista, kansainvälisiä hyviä käytänteitä sekä muun muassa arvioitava soveltuvuuskokeiden merkitystä valinnoissa. **

kyllä kyllä pääosin ei pääosin ei ei kantaa

Lausunnonantajan näkemys

38. Tarkempia näkemyksiä toimenpideohjelman kohdasta 13

Muita huomioita työryhmän raportista

39. Muita huomioita ja näkemyksiä raportista

Ylioppilastutkinnon kehittäminen

Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen asetti 9.6.2016 työryhmän, jonka tehtävänä on selvittää ylioppilastutkinnon keskeisiä kehittämistarpeita, sekä tehdä ehdotukset kehittämistoimenpiteiksi (OKM/380/040/2016). Työryhmän tulee saada työnsä valmiiksi 31.3.2017. Ylioppilastutkinnon kehittämistä valmistelevan työryhmän tarpeisiin pyydämme lisäksi näkemyksiä siitä, miten ylioppilastutkintoa pitäisi näkemyksenne mukaan kehittää.

40. Näkemyksiä ylioppilastutkinnon kehittämisestä

- sähköinen ylioppilastutkinto tämän hetkisesä muodossaan on auttamattoman vanhanaikainen. Lukiolaisia pitäisi valmentaa kriittiseen tiedonhakuun ja monipuoliseen ict:n hyödyntämiseen. Mielekästä olisi myös, että lukioaikana valmistauduttaisiin tietoteknisen osaamisen osalta työelämän ja jatko-opintojen tarpeisiin. Samaan aikaan yo-koe suoritetaan suljetussa ympäristössä, joka ei mahdollista minkäänlaista tiedonhakua, ja kokeessa käytössä olevat ohjelmat ovat pääosin sellaisia, joita ei käytetä jatko-opinnoissa eikä työelämässä.
- Suurin ongelma ylioppilastutkinnon sähköistämisessä on ollut se, että vanhanmallinen koe on siirretty yhtä tiukasti kontrolloituna vanhanaikaiseen sähköiseen toteuttamismalliin sen sijaan, että sähköistä yo-koetta suunniteltaessa olisi mietitty sitä, mitä tulevaisuuden taitoja yo-kokeella halutaan mitata.
- Kokeiden tulisi muuttua tiedon etsimistä ja soveltamista mittaaviksi tilaisuuksiksi nykyisen koemallin sijaan.

Lisäkysymys korkeakouluille

Työryhmä pyysi korkeakouluilta työnsä aikana nopealla aikataululla tietoa pääsykokeiden järjestämisen kustannuksista. Vastauksia ei saatu kaikilta korkeakouluilta. Lausunnon yhteydessä korkeakouluja pyydetään arvioimaan pääsykokeiden järjestämisen kustannusten nykytasoa. Paljonko pääsykokeiden nykyisenlainen järjestäminen, niiden arvostelu ml. mahdolliset valintaprosessit maksaa korkeakoululenne (henkilöstö-, tila-, ja materiaalikustannukset) vuodessa?

41. Pääsykokeiden kustannukset